

Ons ABC van de vakliteratuur

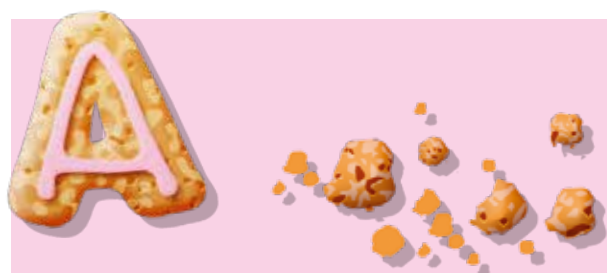
BOEKEN EN BLOGS WAAR ELKE TAALLEERKRACHT VAN ZAL SMULLEN

In elke taalleerkracht schuilt wel in meer of mindere mate een leesbeest. Voeg daar nog een onstilbare honger naar leestips en achtergrondkennis aan toe, en we hadden als *Fons*-redactie redden genoeg om een ABC van de vakliteratuur samen te stellen waar elke taalleerkracht gretig van zal smullen. Samen met enkele trouwe *Fons*-medewerkers zochten wij boeken en blogs uit die je ongetwijfeld uren grasduinplezier zullen bezorgen. Wanneer je ze allemaal doorploegd hebt, scoor je zeker en vast tien op tien op de basiscompetentie 'de leerkracht als inhoudelijk expert'. Veel leesplezier!

Heleen Rijckaert en Steven Delarue

*Dit overzicht werd
samengesteld door*

HELEEN RIJCKAERT
en **STEVEN DELARUE**,
met medewerking van **SYLVIE
ENGELS, TAMARA
STOJAKOVIC, INGE
MISSCHAERT, JOSFIEN
DEMEY** en **MATTHIAS
LEFEBVRE**.



Actief met taal

Dieuwke de Coole en Anja Valk

Voor wie graag zijn of haar leerlingen actief aan het werk zet. Per vaardigheid krijg je stapsgewijs 12 werkvormen aangereikt. In een kadertje bovenaan staat wat je met die werkvorm kan inoefenen, hoeveel tijd je vooraf nodig hebt, hoeveel lestijd de werkvorm in beslag neemt en welk materiaal je nodig hebt. Nog een tip: veel werkvormen kan je gebruiken om leerstof te herhalen.

Actief met taal (2015) is verschenen bij Coutinho.



Het Boekenboek

Mirjam Noorduijn en Veerle Vanden Bosch

Wie een spoedcursus Nederlandstalige kinder- en jeugdliteratuur wil, moet dit boek in huis halen. Het boek is fantastisch opgebouwd en legt tal van linken bloot waardoor je ontdekt wie bij wie de mosterd haalde. Ongetwijfeld wakkert het je honger aan om kinder- en jeugdliteratuur te gaan verslinden.

Het Boekenboek (2016) is verschenen bij Leopold.



Coöperatieve leerstrategieën

Spencer & Miguel Kagan

Voor wie gelooft in interactie in de klas en er nog veel meer op wil inzetten.

Dit boek bevat een schat aan werkvormen om van je leerlingen veel actievere leerders te maken.

Coöperatieve leerstrategieën (2013) is verschenen bij Abimo.



Differentiëren in het talenonderwijs

Johan Keijzer, Karen Verheggen & Det van Gils

Dit boek staat vol met concrete ideeën en werkvormen om aan de slag te gaan met differentiatie in het talenonderwijs. Het boek richt zich in de eerste plaats op NT2, maar de meeste werkvormen kunnen ook gebruikt worden in het reguliere onderwijs. Een ideaal boek om op je bureau te leggen en regelmatig te doorbladeren wanneer je lessen voorbereidt.

Differentiëren in het talenonderwijs (2016) is verschenen bij Coutinho.

Een land van waan en wijs

*Rita Ghesquière, Vanessa Joosen en
Helma van Lierop-Debrauw*

Met dit boek duik je in de verrassend rijke geschiedenis van de Nederlandstalige jeugdliteratuur. Lange tijd dienden jeugdboeken vooral een opvoedkundig doel, maar door de jaren heen is het gamma een pak veelzijdiger geworden: van uitnodigende prentenboeken tot spannende fantasieverhalen, van gedichten tot historische romans. Die ontwikkeling staat centraal in dit vlot leesbare boek, dat ook stilstaat bij de uitdagingen waar het jeugdboek dezer dagen voor staat, in tijden van film, televisie en games.

Een land van waan en wijs (2014) is verschenen bij Atlas Contact.

Fons

Onbescheiden als we zijn, vonden we dat in ons ABC van de vakliteratuur ook ons eigen tijdschrift niet mocht ontbreken. Met *Fons* proberen we immers ook ruimte te geven aan het onderzoek en de (vak)literatuur rond het schoolvak Nederlands, met speciale aandacht voor de praktische toepasbaarheid ervan. Voor wie houdt van praktische lestips, vernieuwende werkvormen en inspirerende voorbeelden!

Fons verschijnt sinds november 2015 twee keer per schooljaar en wordt uitgegeven door Die Keure.

Taal laten groeien: taaldidactiek voor de kleuterklas

Sabien Verkinderen

Een echte *must read* voor alle kleuteronderwijzers die een krachtige taal(didactische) omgeving voor kleuters willen realiseren. Het boek staat vol concrete voorbeelden van hoe je in de kleuterklas boeken, poëzie, drama, gesprekken en spelletjes kunt inzetten. Daarnaast wordt ook aandacht besteed aan ontluikende geletterdheid. *Taal laten groeien* (2016) is verschenen bij Plantyn.

Handboek taalbeleid secundair onderwijs

Kris Van den Branden & Nora Bogaert

Handboek taalbeleid basisonderwijs

Kris Van den Branden

Twee boeken voor wie begaan is met het taalbeleid van een school. Wanneer je een taalbeleid wil opstarten en implementeren op jouw school is dit een ideaal startpunt. Ook wie werkvormen wil toepassen die taalvaardigheid én vakkennis bevorderen (in taalvakken en niet-taalvakken) en ruimte wil scheppen voor meertaligheid vindt in dit boek zeker z'n gading.

Handboek taalbeleid basisonderwijs (2010) en *Handboek taalbeleid secundair onderwijs* (2010) zijn verschenen bij Acco.

Inspirerend coachen

Jef Clement

Voor wie het coachen van leerlingen en collega's nog meer in de vingers wil krijgen. Het boek beschrijft coaching als een uitdagend en inspirerend instrument, en toont hoe je als coach voor een nieuwe en enthousiasmerende dynamiek kunt zorgen. Een meerwaarde aan het boek zijn de vele oefeningen, die je meteen aan de slag laten gaan.

Inspirerend coachen (2015) is verschenen bij Lannoo Campus.

Jongens zijn slimmer dan meisjes

*Pedro De Bruyckere, Paul Kirschner &
Casper Hulshof*

Een boek dat je aanzet tot nadenken over tal van hardnekkige onderwijsmythes, die in veel gevallen meteen ook doorprikt worden.

Jongens zijn slimmer dan meisjes (2016) is verschenen bij Lannoo Campus.

Klaskit

Pedro De Bruyckere

Waarom moeten kinderen nog uit het hoofd leren? Word je door meer vakkennis automatisch een betere leraar? En hoe zet je een volledige klas aan het denken? In dit boek vat Pedro De Bruyckere 10 basisprincipes van onderwijs en leren helder samen, om op zoek te gaan naar die methodes die écht werken en inzicht te bieden in waarom, voor wie en in welke omstandigheden ze werken. Praktisch leesvoer dat je de tools biedt om een topleraar te worden.

Klaskit (2017) is verschenen bij Lannoo Campus.



L

Leren zichtbaar maken

John Hattie

Een van de grootste hits in onderwijsland van de afgelopen jaren. Het werk van John Hattie is dan ook baanbrekend geweest: het is gebaseerd op jarenlang onderzoek, waarbij miljoenen leerlingen waren betrokken. In dit boek werkt Hattie zijn onderzoeksresultaten en de principes van *Visible learning* om tot beknopte samenvattingen van de meest succesvolle methoden, aangevuld met een stap-voor-stap-begeleiding om er zelf in de klas mee aan de slag te gaan. Een standaardwerk.

Leren zichtbaar maken (2013) is verschenen bij Abimo.

P

Puberbrein binnenstebuiten

Huib Nelis & Ivonne van Sark

Dit boek geeft een bijzonder interessante kijk op waar jongeren qua hersenrijpheid aan toe zijn. Op bepaalde leeftijden kunnen leerlingen gewoon nog niet plannen, en dat blijkt geen onwil te zijn. Een aanrader voor wie de leerevolutie van jongeren echt wil begrijpen.

Puberbrein binnenstebuiten (2009) is verschenen bij Kosmos Uitgevers.

Q

Een boekentip bij de letter 'Q' moeten we je schuldig blijven. Wie er toch een vindt, mag het ons zeker laten weten via redactie@tijdschrift-fons.be

R

Rodedraad.be

blog van Inge Umans

Leesbevorderaar en Fons-auteur Inge Umans (zie ook p. 16 in dit nummer) geeft op haar blog Rode draad heel wat voorleestips, met

bijzondere aandacht voor anderstaligen.

S

Studeren is voor strevers

Ann Verlinden

In dit journalistieke boek worden acht directeurs van totaal verschillende scholen geïnterviewd over hun visie op onderwijs. Je leest dit boek in een wip uit, maar krijgt wel een goed beeld van de uitdagingen waar het onderwijs vandaag voor staat. Laat je niet afschrikken voor de nogal

sensatiegerichte en oppervlakkige titel, want die dekt de lading van het boek absoluut niet.

Studeren is voor strevers (2017) is verschenen bij Manteau.

T

Taal leren. Van kleuters tot volwassenen

Koen Jaspaert & Carolien Frijs

Dit boek biedt heel wat achtergrondkennis over hoe kinderen, jongeren en volwassenen Nederlands leren. Elk artikel focust op een andere doelgroep en daardoor krijg je een heel brede blik op zowel eerste- als tweedetaalverwerving.

Geen boek om meteen praktisch in te zetten in de klas, maar de lectuur ervan helpt wel om te reflecteren over je didactische aanpak.

Taal leren. Van kleuters tot volwassenen (2017) is verschenen bij Lannoo Campus.

M

Mijnspringuur.be

blog van Josfien Demey

Modernetalen.com

blog van Hans Hendriks

Onder de M zetten we graag twee blogs van Fons-auteurs in de kijker. *Mijnspringuur.be* is de onderwijs-blog van kersvers redactielid Josfien Demey, die de deur van haar leperse klaslokaal graag wagenwijd opzet om iedereen te laten binnenkijken. Op *modernetalen.com* biedt Hans Hendriks, verbonden aan de secundaire school X plus in Lommel, dan weer een schat aan informatie voor elke leerkracht die met taal en taalbeleid bezig is.

N

Atlas van de Nederlandse taal

Fieke Van der Gucht, Johan De Caluwe, Mathilde Jansen & Nicoline van der Sijs

Een klepper van formaat voor volbloed taalliefhebbers in het algemeen, en voor neerlandofielen in het bijzonder. 60 hoofdstukken die elk een aspect van het Nederlands behandelen, kregen een prikkelende titel waarmee je je leerlingen zeker kan uitdagen om verder te lezen, te luisteren, op te zoeken,... Iedereen wil bijvoorbeeld toch weten waarom een man vroeger graag trouwde met een onnozel wijf?

Atlas van de Nederlandse taal (2017) is uitgegeven bij Lannoo.

Onderwijs voor de 21^e eeuw

Kris Van den Branden

Bij al wie door het boek bladert, zal het opvallen dat heel wat uitdagingen op het vlak van onderwijs in de 21^e eeuw te maken hebben met taal. Dit boek legt op een erg heldere manier uit waar we op moeten inzetten als we onze leerlingen willen voorbereiden op de maatschappij van de toekomst – die er eigenlijk gewoon nu al is.

Onderwijs voor de 21^e eeuw (2015) is uitgegeven bij Acco.

O



UDL in de praktijk

Loui Lord Nelson

De U is uiteraard gereserveerd voor UDL. In dit nummer kan je een uitgewerkte les volgens de UDL-principes vinden op p.

44. Wie meer wil lezen over UDL-lessen ontwerpen, kan terecht in dit boek dat naast een verhelderende uitleg ook heel wat lesvoorbeelden voor zowel basis- als secundair onderwijs biedt.

UDL in de praktijk (2016) is verschenen bij Acco.

De vliegtuigklas

Carolien Frijs

Hoewel dit boek nog moet verschijnen, kijken we er nu al genoeg naar uit om het meteen een plaats te geven in dit lijstje. De toenevende (taal)diversiteit daagt scholen uit. In *De vliegtuigklas* biedt de auteur antwoorden op hoe je krachtige taalleeromgevingen creëert en hoe we anderstalige kinderen het beste kunnen helpen met hun verwerking van het Nederlands. Voor al wie streeft naar gelijke onderwijskansen wordt dit zeker en vast een must read!

De vliegtuigklas (2018) verschijnt binnenkort bij Pelckmans Pro.

Wat écht werkt. 27 evidence based strategieën voor het onderwijs

David Mitchell

Een lijvig boek dat op uitvoerige wijze 27 strategieën beschrijft waarvan bewezen is dat ze effectief zijn op het vlak van inclusief onderwijs. Wat écht werkt is een naslagwerk dat niet misstaat in je boekenkast en je uitnodigt om bijvoorbeeld elk schooljaar een strategie uit te testen. Daarmee ben je gedurende zowat je hele onderwijs carrière zoet.

Wat écht werkt (2015) is verschenen bij Pica.

X, Y of Einstein

Pedro De Bruyckere

Pedro De Bruyckere verschijnt hiermee al voor de derde keer in dit lijstje, maar we wilden in dit ABC ook zijn blog niet onvermeld laten. *X, Y of Einstein* is immers niet alleen een handige titel om de lastige X en Y in ons ABC ingevuld te krijgen, maar met z'n dagelijkse updates ook een uitstekende bron voor het laatste nieuws over onderwijs, jongeren, cultuur en media. <https://pedrodebruyckere.blog>

Zet je EF-bril op. Stimuleer de executieve functies van jouw kleuters

Sanne Feryn

Over dit boek verscheen al een artikel in Fons 6. Het geeft handvaten om de executieve functies bij kleuters te versterken, aan de hand van een verhelderend kader en concrete didactische tips en materialen. Met een brede blik kan je uit dit boek ook heel wat ideeën halen voor oudere doelgroepen.

Zet je EF-bril op (2018) is verschenen bij Die Keure.



Over de auteur

KIRSTEN BRUYNEEL

is leerkracht Nederlands, Engels en Spaans op het Onze-Lieve-Vrouw-van-Lourdes-college in Edegem-Mortsel.

1

LITERATUUR- GESCHIEDENIS.NL

Literatuurgeschiedenis.nl geeft een overzicht van de Nederlandstalige literatuur, van *Hebban olla vogala* over Herman Gorter tot Anneke Brassinga. Je kan zelf uit de 90 literatuurtopics met bijhorende vragen een selectie maken voor je leerlingen. De leerlingen loggen in met een code die jij aanmaakt en kunnen daarna zelfstandig op ontdekking gaan door de Nederlandse literatuur.

2

MOOCMNL.KANTL.BE

De MOOC MiddelNederlands biedt een reeks online colleges over, uiteraard, de MiddelNederlandse literatuur. De colleges zijn uitermate geschikt voor het secundair onderwijs. Oud- en MiddelNederlands, Karel- en kruisvaartepiek en Beatrijs zijn alvast enkele onderwerpen die uitgebreid en helder worden uitgelegd.